

SÄKERHET OCH BEREDSKAP INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

PEDERSÖRE

Viktiga telefonnummer i akuta situationer:

Allmänt nödnummer: 112

Giftinformationscentralen: 09-471 977 eller
0800 147 111

Innehåll

1 Inledning.....	4
------------------	---

1.1 Syfte	4
2 Lagstiftning	5
3 Riskhantering.....	7
4 Riskkartläggning och planering på enheterna.....	8
4.1 Verksamhetsenhetens uppgifter.....	9
4.2 Barnens uppgifter.....	10
4.3 Verksamhetsenheten och dess närmiljö.....	10
4.4 Ersättande lokaler.....	10
4.5 Kontaktuppgifter som behövs vid en störningssituation	10
4.6 Informationsansvar och informationsgång	10
5 Identifierade riskfaktorer och riskmoment.....	11
5.1 Olyckor.....	11
5.2 Sjukdomar och smittospridning	13
5.2.1 Sjukdomar, skador och allergier som skall beaktas under vårddagen	13
5.3 Risker vid avhämtning	14
5.3.1 Bedömning av säkerheten under hemvägen.....	15
5.4 Riskhantering vid utflykter	15
5.5 Risk att ett barn försvinner.....	16
5.6 Mobbning, våld och trakasserier.....	17
5.7 Hot.....	19
5.8 Brand.....	20
5.9 Diverse riskfaktorer gällande fastigheten	22
5.9.1 Ventilation	22
5.9.2 El- och vattenförsörjning.....	22
5.9.3 Vattenskador och mögel.....	22
5.9.4 Buller och ljud	23
5.9.5 Reparationsarbeten	23
5.10 Kosthållsservice, städning och avfallshantering.....	24
5.10.1 Kosthållsservice.....	24
5.10.2 Städning.....	25
5.10.3 Avfallshantering	25
6 Personalrelaterade risker	26
6.1 Kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn	26

6.2 Inskolning av ny personal och vikarier.....	26
6.3 Personalens tillräcklighet och behörighet.....	27
6.4 Alkohol, narkotika och tobak.....	28
6.5 Personalens välbefinnande.....	28
7 Krishantering och eftervård.....	29
7.1 Ett barn dör	29
7.2 Psykosocial krishjälp och eftervård	30
8 Situationskort.....	31
Källförteckning.....	37
BILAGA 1: Riskkartläggning och åtgärder för enheten	38
BILAGA 2: Enhetsens bottenplansritning	39
BILAGA 3: Karta över gårdsområdet.....	40
BILAGA 4: Karta över närområdet	41
BILAGA 5: Kontaktuppgifter som behövs vid en störningssituation	42
BILAGA 6: Riskbedömning av gårdsområdet.....	43
BILAGA 7: Utflyktsplan.....	44

Den regionala säkerhets- och beredskapsplanen är uppgjord av Maria Kapténs,
Larsmo 14.4.2020

Reviderad i Pedersöre av Ann-Britt Forsblom, Camilla Nyman och Catarina
Herrmans.

Godkänd/ Nämnden för utbildning och småbarnspedagogik, 06.05.2020, §

1 Inledning

Med beredskap avses ett tillstånd där man är förberedd att möta en situation som ofta är oplanerad, oönskad och kritiskt till sin natur. I utvecklandet av säkerhet och beredskap beaktas allt från små olyckor till brott och undantagsförhållanden. Kommunerna har allmänna beredskapsplaner, men de olika sektorerna kan ha egna, mera detaljerade och specifika planer för olika störningssituationer.

En målsättning med beredskaps- och säkerhetsplaneringen är att psykiska och fysiska skador vid kritiska händelser minimeras. Målsättning är att så snabbt och smidigt som möjligt återgå till ett normaltillstånd för verksamheten.

På enheterna inom småbarnspedagogiken ökas beredskapen och säkerheten genom förebyggande åtgärder. Åtgärderna ska innefatta riskbedömning, planering, utbildning och övningar. Förbättrade strukturer, rutiner, arbetsmetoder och kontrollmekanismer är konkreta sätt att minska identifierade risker.

Inom småbarnspedagogiken strävar man till att värna om hela gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Hanteringen av säkerheten blir mera systematisk ifall det satsas ordentligt på det förebyggande arbetet. Det är mera sannolikt att säkerhetsarbetet fungerar planmässigt om arbetsteamerna gått igenom olika riskscenarier på förhand, istället för godtyckliga, individuella och panikartade lösningar.

1.1 Syfte

Syftet är att planen ska fungera som en referensram vid uppgörandet av småbarnspedagogikens enhetsspecifika säkerhetsplan och räddningsplan.

I den enhetsspecifika planen specificeras riskerna och de vidtagna åtgärderna utgående från de förhållanden som gäller för enheten.

Den här planen fokuserar på beredskap och säkerhet inom småbarnspedagogiken med barnens säkerhet som tyngdpunktsområde. Personalens välbefinnande inverkar på säkerheten och kvaliteten i arbetet. Därför behandlas också vissa personalrelaterade frågor.

2 Lagstiftning

Beredskaps- och säkerhetsplaneringen ska ha sin utgångspunkt i gällande lagstiftning. Åtminstone följande lagar och förordningar borde fungera som utgångspunkter för säkerhetsplaneringen på enheterna:

Lag om småbarnspedagogik (2018/540)

Syftet med småbarnspedagogiken är enligt lag om småbarnspedagogik bl.a. att säkerställa en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar lärande som är hälsosam och trygg.

Barnskyddslag (2007/417)

Barnskyddslagens syfte är att trygga barnets rätt till en trygg uppväxtmiljö, en harmonisk och mångsidig utveckling samt trygga barnets rätt till särskilt skydd.

Lag om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (2002/504)

Syftet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn är att skydda minderårigas personliga integritet och främja deras personliga säkerhet.

Räddningslag (2011/379)

Räddningslagen tillämpas för att förebygga eldsvådor och andra olyckor, räddningsverksamhet och befolkningsskydd.

Förordning om räddningsväsendet (2011/407)

Förordningen om räddningsväsendet förutsätter en räddningsplan för daghem, familjedaghem och andra lokaler som används för vård av barngrupper. I räddningsplanen ska utredas bl.a. förutsägbara farosituationer och hur de kan förebyggas, anvisningar för handlande och utrymningsmöjligheter.

Beredskapslag (2011/1552)

Syftet med beredskapslagen är att under undantagsförhållanden skydda befolkningen samt trygga befolkningens försörjning och landets näringsliv, upprätthålla rättsordningen, de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt trygga rikets territoriella integritet och självständighet.

Lag om leksakers säkerhet (2011/1154)

Lagen om leksakers säkerhet tillämpas på produkter som är konstruerade eller avsedda för barn under 14 år med några undantag.

Livsmedelslag (2006/23)

I livsmedelslagen stiftas om livsmedel och deras säkerhet. Ett daghemskök ska vara godkänt som livsmedelslokal innan det tas i bruk samt ha en plan för egenkontroll.

Arbetarskyddslag (2002/738) och Lag om tillsyn över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (2006/44)

Avsikten med arbetarskyddslagen är att trygga arbetstagarnas arbetsförmåga samt förebygga och förhindra olägenheter för arbetstagarens fysiska och mentala hälsa som beror på arbetet och arbetsmiljön. Lagen tillämpas också på arbete som utförs i hemmet. Arbetarskyddsåtgärderna stöds av företagshälsovården.

Lag om företagshälsovård (2001/1383)

Syftet med lagen om företagshälsovård är att främja hälsa och säkerhet i arbetet samt att förebygga sjukdomar och olycksfall i arbetet.

Hälsoskyddslag (1994/763)

Hälsoskyddslagens avsikt är att främja hälsa och förebygga, minska och undanröja faktorer i livsmiljön som kan orsaka sanitär olägenhet.

Socialvårdslag (2014/1301)

Syftet med socialvårdslagen är bl.a. främja och upprätthålla välfärd och social trygghet. Här stadgas om rätten till psykosocialt stöd vid kriser, krishjälp.

Hälso- och sjukvårdslag (2010/1326)

Lagens syfte är att bl.a. att främja och upprätthålla befolkningens hälsa, välfärd, arbets- och funktionsförmåga och sociala trygghet. I denna lag stadgas om rätten till psykosocialt stöd vid kriser, krishjälp.

Dataskyddslag (2018/1050)

Dataskyddslagens syfte är att skydda fysiska personer med avseende på behandling av deras personuppgifter.

3 Riskhantering

Riskhantering är ett systematiskt och planmässigt arbete vars syfte är att förebygga och hantera farliga situationer. Beredskapsplaneringen och säkerhetsåtgärderna grundar sig på riskhantering. Riskhanteringen ska vara så heltäckande som möjligt där olika riskfaktorer, riskmoment och hotmodeller har identifierats och bedömts.

De identifierade risker som inte går att förebygga eller eliminera helt och hållet ska minimeras. Genom att skapa rutiner, strukturer, metoder och kontrollmekanismer kan riskerna hanteras på ett optimalt sätt.

Alla anställda har ansvar att berätta för sin förman, om det finns riskmoment i arbetsmiljön eller arbetsmetoderna som de inte själva kan åtgärda. Det är viktigt att de anställda diskuterar med förmannen om de upptäcker förfaringssätt som strider mot kommunens instruktioner, enhetens interna regler eller lagstiftning. Det kan också vara värdefullt att rapportera risker till sektorcheferna, så att flera i kommunen får ta del av informationen om en specifik, identifierad risk. Rapportera alltid skriftligt som ett bevis på att just du har tagit ansvar och fört ärendet vidare.

En avgörande faktor för framgångsrik riskhantering är att alla involverade förbinder sig att handla enligt överenskomna säkerhetsföreskrifter. Annars kan etablerade och överenskomna säkerhetsrutiner och kontroller lätt sättas ur spel på grund av stress, lättja eller vilja att förenkla. Även okunnighet hos personalen är en faktor som kan inverka på att rutiner och metoder inte uppfyller sitt ursprungliga syfte.

4 Riskkartläggning och planering på enheterna

Den enhetsspecifika säkerhetsplanen ska fungera som ett konkret verktyg och ett dagligt arbetsredskap. Säkerhetsplanens syfte är att upprätthålla och förbättra totalsäkerheten på enheten, så att verksamheten också kan fungera i en störningssituation. En störningssituation kan vara t.ex. en brand, ett strömavbrott eller att ett barn försvinner från enheten. Räddningsplanen är lagstadgad, och är en del av säkerhetsplanen. Ifall räddningsplanen är en del av säkerhetsplanen måste detta omnämnas i säkerhetsplanen.

Se BILAGA 1, som kan användas som verktyg för planering på enheterna.

Grundläggande frågor som fungerar som utgångspunkt vid planeringen är:

För att förebygga:

Vad kan hända?

Vilka risker finns det i vår verksamhet?

Vilka yttre faktorer kan inverka på vår verksamhet?

Vad gör vi så att det inte händer?

Hur minskar vi risken?

För att konkret hantera störningssituationer:

Vad gör vi om det händer?

Hur ser den konkreta ansvarsfördelningen ut?

Hur kan vi öva?

Hur får vi kontroll över situationen?

För att lära och gå vidare om olyckan redan hänt:

Vad lärde vi oss av en situation?

Vad kan vi förbättra så att det inte händer igen?

Vilka åtgärder krävs för återgång till normaltillstånd?

Den enhetsspecifika säkerhetsplanen ska uppdateras kontinuerligt, minst en gång per år. Det är förmannen på enheten som ansvarar för uppdateringen och implementeringen av innehållet. Säkerheten inom småbarnspedagogiken är dock en gemensam sak för ledningen, för personer som ansvarar för verksamhetsenheterna, för personalen på enheterna, barnen och för barnens vårdnadshavare.

4.1 Verksamhetsenhetens uppgifter

Enhetens namn	
Adress	
Telefon	
E-postadress	
Öppethållningstid	

Förman	
Telefon 1, jobb	
Telefon 2, privat	
Närmaste anhörig (namn och telefon)	

Personal	Titel	Telefonnummer	Närmaste anhörig (namn och telefon)
	Lärare		
	Lärare		
	Lärare		
	Barnskötare		
	Barnskötare		
	Barnskötare		
	Köksa		
	Städerska		
	Vaktmästare		

Övriga användare av fastigheten

Namn	Kontaktuppgifter	Beskrivning av verksamhet

4.2 Barnens uppgifter

Lagrad information om barnen innehåller sekretessbelagda och känsliga uppgifter. Därför ska dessa uppgifter förvaras så att obehöriga inte kommer åt dem. Uppgifterna kan finnas som utskrivna dokument eller lagrade elektroniskt, t.ex. i enhetens Päckky-telefon.

4.3 Verksamhetsenheten och dess närmiljö

Följande dokument bifogas till den enhetsspecifika säkerhetsplanen:

- bottenplansritning (byggnadens utgångar, brandsektioner, platserna för släckningsredskap, vatten- och gasspärar, brytare för maskinell ventilation), BILAGA 2
- karta över gårdsområdet (samlingsplatsen och räddningsvägarna som skall användas vid en eventuell utrymning märks ut), BILAGA 3
- karta över närområdet (delas in i sökområden som används om ett barn försvinner), BILAGA 4

4.4 Ersättande lokaler

Om verksamhetsenheten behöver utrymmas flyttas verksamheten till ersättande lokaler som finns på följande adresser:

1.
2.

4.5 Kontaktuppgifter som behövs vid en störningssituation

Kontaktuppgifter som behövs vid störningssituationer finns som bilaga till den enhetsspecifika säkerhetsplanen. BILAGA 5

4.6 Informationsansvar och informationsgång

I säkerhetsplanen beskrivs hur informationsgången sköts i en störningssituation. Information som gäller en enskild enhet sköts av enhetens förman. I situationer som berör flera enheter så är det sektorchefen som har informationsansvaret. I fall det berör flera av kommunens sektorer så är det kommunledningen som sköter informationen. I situationer där räddningsmyndigheter och polisen är inblandade sköter polisen informationen. Vid epidemier och pandemier har hälso- och sjukvården informationsansvaret.

5 Identifierade riskfaktorer och riskmoment

5.1 Olyckor

Största delen av olyckorna inom småbarnspedagogiken sker utomhus. Det är vanligt att barn stöter ihop med något eller faller.

Det är naturligt för barn att springa, klättra och hoppa. Även om säkerhetsåtgärderna har varit tillräckliga kan barn skada sig under normal lek.

Faktorer som beaktas för att förebygga olycksfall utomhus:

- konstruktioner ska vara hållbara och stadiga och inte ha vassa hörn
- tillräcklig belysning
- trapporna ska ha hållbara räcken
- redskap, leksaker och material som används vid lek kontrolleras så att de är hela, säkra och åldersanpassade
- gårdsområdet inspekteras dagligen och farliga föremål så som glasskärvor, sprutor, nålar och döda smådjur tas bort.
- växter får inte vara giftiga eller ha vassa taggar
- höjden på staket ska vara tillräcklig och mellanrummet mellan staketet och marken ska inte vara för stort. Låsanordning på grinden ska vara säker och utan klämrisk
- sandlådan täcks med en presenning när den inte används och sanden byts ut vartannat år
- barn ska inte själva kunna öppna/stänga förvaringslådor med tunga lock
- trafiken i omgivningen och på hemvägen ska beaktas. Ta kontakt med tekniska avdelningen om ni märker riskmoment som kan åtgärdas med varningsskyltar
- ta väderleken i beaktande då det gäller säkerhet: hård vind kan medföra att föremål flyger omkring eller att trädgrenar går av, solsken och värme kan medföra risk för solsting och vätskebrist, hård kyla kan medföra förfrysning
- var närvarande och fokusera alltid på barnen även om de leker själva
- gör en övervakningsplan (antalet barn, ansvarsområden för övervakning, rutiner när barnen går ut och kommer in)
- gör en riskbedömning av gårdsområdet, se BILAGA 6

Faktorer som beaktas för att förebygga olycksfall inomhus:

- möbler och konstruktioner ska vara hållbara, stadiga och inte ha vassa hörn
- möblerna kan fästas i golvet eller väggen för att minska risken att de välter
- ifall barnen har möjlighet att vistas i köket kan ett spisskydd skydda för brännskador
- Använd inte våningssängar för de minsta barnen för att undvika att de ramlar ner, alternativt bygga ett skydd med kuddar, täcken och madrasser
- skydda eluttag
- observera och åtgärda risker med snören, band och rep
- tillräcklig belysning
- ordentlig ventilation
- trapporna skall ha hållbara räcken
- halkskydd i trappor och under mattor installeras vid behov
- redskap, leksaker och material som används vid lek kontrolleras dagligen så att de är hela, säkra och åldersanpassade
- växter får inte vara giftiga eller ha vassa taggar
- tändstickor och tändare förvaras oåtkomligt för barnen
- mediciner, farliga ämnen och vassa föremål skall förvaras oåtkomligt för barnen
- var närvarande och fokusera alltid på barnen även om de leker själva

På enheterna inom småbarnspedagogiken rekommenderas att det finns ett medicinskåp som innehåller åtminstone följande artiklar:

- antiseptiskt medel för rengöring av sår
- bomull
- desinfektionsmedel för händer
- febertermometer
- fästingång
- förbandsmaterial
- förbandssax
- koltabletter
- kompresser
- kylpåsar
- kökssax och nagelsax
- pincett
- plåster
- säkerhetsnålar

5.2 Sjukdomar och smittospridning

Ifall ett barn inom småbarnspedagogiken insjuknar under dagen ska personalen genast ta kontakt med vårdnadshavarna för att komma överens om vilka åtgärder som ska vidtas. Ifall situationen bedöms vara akut ska ambulans tillkallas. Vid behov kan personalen kontakta rådgivningen, under tiden man väntar på att vårdnadshavaren hämtar barnet från enheten. Det sjuka barnet ska om möjligt vila på en avskild plats, under personalens övervakning, fram till avhämtningen.

För att förebygga att infektionssjukdomar sprids ska följande arbetsrutiner införas:

Vuxna och barn tvättar händerna tillräckligt ofta och omsorgsfullt, åtminstone när barnet kommer till daghemmet, före maten och efter toalettbesök.

- nappar tvättas tillräckligt ofta och märks med namn så att de inte förväxlas
- toaletter och pottor rengörs tillräckligt ofta
- engångshanddukar används
- blöjbyte sker endast på den plats som reserverats för ändamålet
- dricksmuggar får inte förvaras nära wc-stolen
- en vuxen serverar maten

Enhetsledaren kontakter hälso- och sjukvården genast om många barn blir sjuka samtidigt och man misstänker att det kan röra sig om en epidemi.

Följ myndigheternas och kommunens anvisningar vid epidemier och pandemier.

5.2.1 Sjukdomar, skador och allergier som skall beaktas under vårddagen

Då barnet inleder småbarnspedagogiken klarläggs eventuella sjukdomar, skador och allergier. Det är viktigt att detta antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Personalen och kökspersonalen ska delges den information de behöver för att tillmötesgå barnets individuella behov.

I första hand är det vårdnadshavarna som är ansvariga för att barnet får de läkemedel det behöver. I de fall där läkemedelsbehandling krävs, vid t.ex. diabetes, astma eller överkänslighet för födoämnen, genomförs den i första hand av yrkesutbildad personal eller av en person som fått tillräcklig fortbildning och som antecknats i barnets plan.

Det är en allmän, lagstadgad skyldighet att hjälpa dem som har råkat ut för en fara. Personal ska känna till vad som bör göras i en akut situation.

Hela arbetsteamet ska veta hur de ska agera i en akut situation. T.ex. vid fall av diabetes utbildar diabetessköterskan personalen om hur de ska agera vid ett akut blodsockerfall.

5.3 Risker vid avhämtning

När personalen, tillsammans med föräldrarna, gör upp barnets individuella plan kommer man överens om avhämtning av barnet. Namnen på de personer som får hämta barnet skrivs in i den individuella planen. Barnet överlämnas endast till vårdnadshavarna eller de personer som antecknats i planen. Att överlämna barnet till den person som hämtar barnet vid vårddagens slut är personalens ansvar. Det är bra att skapa en rutin för överlämnandet, t.ex. att barnet tar i hand och tackar för dagen.

När ett barn avhämtas hör det till personalens skyldighet att försäkra sig om att den som avhämtar barnet är kapabel att ta ansvar för barnets vård och säkerhet. Barnet får inte överlämnas till en person som är alkohol- eller narkotikapåverkad. Barnet får inte heller överlämnas till en person som betar sig våldsamt eller oberäkneligt. Om barnet inte kan överlämnas eller om det inte avhämtas inom överenskommen tid, kontaktas i första hand de som har antecknats som reservhämtare och i andra hand kontaktas barnskyddet i kommunen.

Avhämtningen är förknippad med förhöjd säkerhetsrisk också av den anledningen att personalen ska övervaka de övriga barnen och vid behov samtidigt också diskuterar dagens händelser med vårdnadshavare som avhämtar sina barn. Det kan det vara bra att komma överens om en konkret arbetsfördelning inom arbetsgemenskapen, när det gäller avhämtning.

5.3.1 Bedömning av säkerheten under hemvägen

Om föräldrarna föreslår att ett minderårigt syskon avhämtar barnet eller att barnet går hem ensam så behöver personalen tillsammans med föräldrarna bedöma säkerheten. I lagstiftningen finns inga bestämmelser om hur gammal en person ska vara för att avhämta ett barn från småbarnspedagogiken.

Det rekommenderas inte att ett barn i småbarnspedagogik ska gå hem ensam. Det som personalen tillsammans med vårdnadshavarna kommer överens om gällande barnets hemväg ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Om personalen har en annan åsikt än vårdnadshavarna antecknas det i planen. Vårdnadshavarna ska skriftligen godkänna att arrangemanget är på deras ansvar. Ifall personalen anser att barnets säkerhet äventyras, ska hemfärden inte ske enligt det arrangemang vårdnadshavarna önskat. Föreståndaren för enheten fattar beslutet. Om arrangemangen kring barnets hemfärd inte rättas till genom diskussion med vårdnadshavarna måste personalen kontakta barnskyddet.

5.4 Riskhantering vid utflykter

När en utflykt planeras så är det en bra säkerhetsåtgärd att personalen besöker utflyktsmålet för att kontrollera om det finns eventuella riskmoment som borde beaktas.

Personalen för småbarnspedagogikens enhet bär alltid ansvaret för barnen, oberoende av om föräldrar deltar i utflykten eller inte. Personalen har ansvar för färden till och från utflyktsmålet, förutsatt att utflykten sker under arbetstid. Ifall man använder utomstående instruktörer så bär de inte ansvar för barnen, det gör alltid personalen inom småbarnspedagogiken, därför måste personalen alltid övervaka barnen. I utflykterna ska alltid så många personer med fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter delta som avses i statsrådets förordning om småbarnspedagogik i relation till antalet barn. Det är viktigt att åtminstone en av de vuxna som deltar i utflykten kan ge första hjälpen.

Barnen ska övervakas under hela utflyktens gång. Ett barn kan inte förutse farliga situationer i en främmande miljö. Under utflykten är det bra att barnen bär reflexvästar eftersom det är lättare för personalen att ha barnen under uppsyn och för utomstående att lägga märke till gruppen. Det är också skäl att skriva ner verksamhetsenhetens namn och telefonnummer på reflexvästarna och vid behov även barnets förnamn.

Utöver den övriga utrustningen ska man på utflykten även ta med en förstahjälpsförpackning och eventuella läkemedel som barnen behöver.

Om man promenerar till utflyktsmålet ska personalen i mån av möjlighet använda sig av leder som är avsedda enbart för fotgängare.

Som transportmedel används i huvudsak buss eller taxi. För transporter behövs ett skriftligt medgivande från barnens vårdnadshavare. Säkerhetsbälte skall användas i alla fordon. Barn under 135 cm ska använda barnbilstol eller bilbälteskudde när de färdas i personbil. Barn under 3 år får inte färdas i personbil utan barnbilstol, undantagsvis får de färdas i taxibil med bilbälte i baksätet.

I utflyktsplanen antecknas:

- vilka barn som deltar i utflykten och kontaktuppgifterna till deras vårdnadshavare
- de anställda med fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter som deltar i utflykten, deras ansvar och uppgifter
- vilka andra vuxna som deltar
- utflyktsmålet, platsens egenskaper och eventuella faror
- tidtabell
- hur man färdas till och från utflyktsmålet
- vilken utrustning som behövs, eventuella mediciner
- hur föräldrarna informeras om utflykten

Se BILAGA 7

5.5 Risk att ett barn försvinner

Barn ska övervakas av personalen under hela vård dagen. Ändå kan det hända att ett barn försvinner, då det är många barn som pockar på personalens uppmärksamhet.

För att lättare kunna övervaka gruppen är det till fördel att dela in barnen i mindre grupper och dela upp ansvaret mellan personalen. Västar i olika färger för olika avdelningar gör att gruppen är lättare att överblicka. En bra säkerhetsåtgärd är att skriva telefonnummer på västarna, så kan en utomstående person som träffar ett barn som försvunnit, genast kan ringa till enheten.

Att tänka på vid säkerhetsplaneringen och om ett barn försvinner:

- enhetsledaren fördelar arbetsuppgifter och ansvarsområden och kontaktar vårdnadshavare och polis
- använd kartor för att dela upp sökområdet, se BILAGA 3 och BILAGA 4
- de personer som deltar i letandet har med sig telefon och anteckningsmaterial

- ta med ett fotografi av barnet så att ni kan fråga förbipasserande om de sett barnet
- berätta också för personer ni möter om vad som hänt
- man fortsätter att leta tills barnet hittats eller polismyndigheten ger lov att avbryta
- när barnet hittats informeras ledaren för enheten/övriga ansvarspersoner så fort som möjligt
- kom överens vem som håller kontakt till barnets vårdnadshavare
- när ett barn försvinner är det en traumatisk händelse för alla involverade, så eftervård är nödvändig och det är enhetsledaren som ansvarar för arrangemanget tillsammans med sin förman
- ta vid behov hjälp av krisgruppen eller andra professionella för att behandla traumatiska upplevelser
- utvärdera situationen i efterhand och ändra vid behov på instruktioner och rutiner på enheten för att förbättra säkerheten

5.6 Mobbning, våld och trakasserier

Mobbning, våld eller trakasserier tillåts inte på småbarnspedagogikens enheter. Det är personalens ansvar att **skapa en verksamhetskultur som är trygg och utvecklande för barnen**. Personalen ska genast ingripa vid mobbning, våld och trakasserier.

Personalen har en central roll när det gäller att stödja barnen i att träna och utveckla sociala och emotionella färdigheter. Detta innefattar personalens bemötande och sätt att prata med och om andra människor, t.ex. om kolleger, barn och föräldrar. Personalen ska ha fungerande arbetsmetoder för att upptäcka och lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. Människosynen ska präglas av en tro på att alla har en inre strävan mot utveckling, självkontroll och självstyrning. Insatser och bemötande ska vara autonomistödande med respekt för individens rätt till delaktighet och självbestämmande. Personal som tar ansvar och är professionell kan också påverka och lösa utmanande situationer.

Barn görs uppmärksam på gott bemötande och positiva lekregler i gruppen. Vid konflikter lär sig barnen lösa dem på ett konstruktivt sätt. I fall av trakasserier, mobbning eller våld diskuterar personalen med barnen och barnens vårdnadshavare samt söker lösningar tillsammans.

Om det uppdagas i dagvården att barn utsatts för våld eller försummelse på annat håll är personalen skyldig att göra en anmälan. Våldet kan bestå av fysisk eller psykisk misshandel, försummelse eller sexuellt utnyttjande. Vid misstanke om att det finns omständigheter som äventyrar ett barns välmående och utveckling är

personalen enligt barnskyddslagens 25 § **skyldig att göra en anmälan till barnskyddsmyndigheten.**

Orosanmälan

I fall personalen **oroar sig för barnet är det tillräcklig orsak för att kontakta en socialarbetare** och göra en orosanmälan. Orosanmälan kan göras i samarbete med vårdnadshavarna för att de och barnet ska få stöd i ett tidigt skede innan något allvarligare händer. Det är socialarbetarens ansvar att reda ut vad som är det bästa stödet för barnet och familjen.

Barnskyddsanmälan

Vid misstanke om fysisk misshandel eller sexuellt utnyttjande av barn uppstår anmälningsskyldigheten redan innan det är säkert att barnet är i behov av barnskydd. Personalen är skyldig att utan dröjsmål göra en anmälan till sociala myndigheter, om det finns omständigheter som äventyrar barnets utveckling, eller eget beteende förutsätter att behovet av barnskydd utreds. (Barnskyddslagen 25§)

Misshandel och sexuella övergrepp kan ge upphov till olika symtom hos barn. Det finns ändå inga symtom som endast barn som utsatts för misshandel och sexuella övergrepp skulle uppvisa. En del barn berättar aldrig om sina upplevelser och/eller uppvisar nödvändigtvis inte alls några symtom. Förutom polisanmälan görs utan dröjsmål även en barnskyddsanmälan per telefon eller e-post till sociala myndigheter i barnets boendekommun eller socialjouren (utomtjänstetid).

Information om barnskyddsanmälan får du på finska från nätadressen: <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluilmoitus-us-ja-lastensuojeluanvireilletulo/lastensuojeluilmoitus>.

Blankett för barnskyddsanmälan (anmälningsdelen) fås från adressen; www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/lomakkeet/blanketter-forbarnskyddet03ebd1f4cf80.

Prata med barnet om olika livsområden (mående, vänner, familj, dagis/skola) utan att specifikt fråga om övergrepp.

Du kan t.ex fråga:

Hur kom du på att rita en sån där? (Vad händer på den där bilden)?

Hur kom du på att leka det där?

Hur kom du på att berätta om det här?

Vid behov kan du **konsultera** VCS:s jourhavande barnläkare om somatiska symtom, barns rättspsykiatriska arbetsgrupp om psykiska symptom.

Ifall personalen uppfattar att en kollega bemöter barnen utan respekt; inte låter dem ha åsikter, skriker åt dem, är argsint, bestraffar dem, talar nedlåtande om dem

eller föser barnen även om de kan gå själva, **måste detta omedelbart anmälas till förmannen och åtgärdas genom samtal.**

5.7 Hot

Om en anställd får veta att en person som kan tänkas uppträda våldsamt eventuellt är på väg till enheten ska han eller hon informera de övriga närvarande personalen om saken.

Enhetens förman och polisen ska så fort som möjligt informeras ifall hot inkommit till enheten. Ifall en person uttryckt hot skall personalen försöka avlägsna personen samtidigt som barnen sätts i säkerhet. Försök att komma ihåg personens signalement, bilens registernummer och andra viktiga ledtrådar.

På följande sätt kan man förbereda sig:

- övar sig i att söka skydd inomhus, t.ex. en gång per år
- konsultera räddningsverk och polis vid behov

Tänk på följande ifall du träffar en person som kan bli våldsam:

- lyssna lugnt på personen
- prata lugnt
- tilltala personen vid namn
- använd formen vi i diskussionen
- gå inte med i hans/hennes känsloutbrott
- be personen sätta sig ner om ni befinner er inomhus
- försäkra dig om att det finns ett hinder mellan er, t.ex. ett bord
- se till att du har en flyktväg ifall det behövs
- se till att inga lösa föremål finns i personens närhet, som hen kan kasta på dig eller slå dig med
- säg tydligt och bestämt ifrån om personen går till angrepp
- informera personen om att man kallar på polis om hen inte lugnar sig

5.8 Brand

För att förebygga brand:

- hushållsmaskiner och elapparater hålls dammfria
- spisar samt kyl- och frysskåp rengörs regelbundet på baksidan
- brännbart material ska inte förvaras invid spisen
- levande ljus får bara användas i närvaro av vuxna
- ljusen ska stå på brandsäkra och stadiga underlag
- använd brandsäkra material textiler, dynor m.m.
- använd fasta armaturer
- bordslampor ska vara stadiga så att de inte kan välta
- lampor och element får inte täckas över eller dekoreras med material som kan antändas
- förvara inte brännbart material intill fasaden

Kunskaper som personalen behöver:

- kan använda pulversläckare och brandfilt
- känner till brandvarnarnas underhåll, signal och täckningsgrad
- vet hur man förebygger brand
- vet hur man agerar vid en eventuell brand, årlig övning rekommenderas
- vet var samlingsplatsen finns
- vet hur man anmäler en brand (se situationskortet om brand)
- känner till hur man begränsar en brand som redan uppstått
 - stänger av ventilation, stänger dörrar och fönster

Utrustning som bör finnas:

- brandfilt
- pulversläckare
- brandvarnare i alla våningar
- nödutgångar märkta med godkända skyltar

Övrigt att beakta:

- byggnadens branddörrar ska alltid vara stängda trots att de är tunga och svåra att öppna
- räddningsvägarna till fastigheten ska märkas ut med skyltar och hållas fria från hinder
- parkera inte fordon på räddningsvägarna
- ifall det brinner i närmiljön ska man söka sig inomhus och stänga fönster, dörrar och mekanisk ventilation samt kontakta räddningsmyndigheterna

- skumplaststoppningar i t.ex. barnvagnar alstrar mycket giftiga gaser vid brand och bör inte förvaras i trapphus eller vid utrymningsvägar

För en snabb men lugn utrymning bör det finnas **en plan innehållande ansvarsuppgifter och ett planerat och inövat handlingsätt**. Utrymningen startas av alarmer från brandvarnaren eller att någon varnar för brand, försäkra er om att alla hör larmet. Utrymningen sker genom den närmaste säkra utgången till den gemensamma samlingsplatsen. **En årlig utrymningsövning ger beredskap att handla i en verklig nödsituation.**

Speciellt viktigt är att försäkra sig om, att alla barn och vuxna är i säkerhet på samlingsplatsen. För detta ändamål bör det finnas namnlistor på enheten så att man kontrollera att alla har kunnat ta sig ut. I en farlig situation bör man genast meddela nödcentralen och räddningspersonalen om det har blivit någon inne i byggnaden.

På följande sätt kan personalen öva tillsammans med barnen:

- prata med barnen om att röken är farlig
- lär barnen ropa på hjälp
- låt barnen höra hur brandvarnaren låter
- läs sagor och se filmer om bränder och brandmän
- vuxna och barn övar att krypa under röken
- öva med barnen vilken utrymningsväg de ska välja om det brinner i korridoren, lekrummet osv. (öva olika vägar att ta er ut)
- öva på att gå till samlingsplatsen
- lär barnen att man inte får gå tillbaka in igen även om nallen har blivit kvar där
- berätta för barnen att om det börjar brinna på riktigt så kan vi lämna ytterkläderna kvar inomhus
- öva på att räkna alla barn och vuxna när ni kommit ut till samlingsplatsen
- bjud in brandkåren till enheten och låt dem berätta och öva tillsammans

5.9 Diverse riskfaktorer gällande fastigheten

Det är viktigt att personalen känner till en del av de vanligaste riskerna som påverkar fastigheten och kan upptäcka tecken på störningar som har att göra med dessa risker. Arbetsgivaren ansvarar för att lokalerna är säkra även då man använder sig av hyrda lokaler. Enligt arbetarskyddslagen ska hyresvärden tillåta att reparationer eller ändringar utförs som lagen förutsätter.

5.9.1 Ventilation

Kvaliteten på inomhusluften hålls på en god nivå genom tillräcklig ventilation. Otillräcklig ventilation kan bidra till spridningen av smittosamma sjukdomar. Det är viktigt att regelbundet se över ventilationsanläggningar eftersom smutsiga eller dåligt fungerande anläggningar gör att det kommer in föroreningar i inomhusluften. Det hör till fastighetsskötarens arbetsuppgifter att kontrollera ventilationen men alla i personalen måste känna till hur ventilationen stängs av.

5.9.2 El- och vattenförsörjning

Ifall man på enheten märker problem eller avvikelser i el- och vattenförsörjningen så kontaktas fastighetsskötaren och/eller kommunens tekniska avdelning.

Använd batteridrivna ficklampor som reservbelysning i första hand. Även tändstickor, tändare och ljus kan finnas tillgängliga på enheten i händelse av strömavbrott. Kontrollera att elektriska apparater inte lämnas på vid strömavbrott, t.ex. risk att spisen lämnats på när strömmen kommer tillbaka.

Ifall vattenförsörjningen bryts så är det viktigt att kontrollera att det inte finns vattenläckage. Ifall du upptäcker läckage, stäng av huvudkranen för vattnet om du kan.

5.9.3 Vattenskador och mögel

Mögelproblem i en byggnad tar sig ofta uttryck i dålig inomhusluft och kan medföra sanitära olägenheter för dem som vistas i byggnaden. Problem med inomhusluften beror dock inte alltid på mögelskador utan orsaken kan exempelvis vara underdimensionerad eller dåligt fungerande ventilation, förändringar i

antalet personer som vistas i byggnaden eller försummelser som rör underhållet av byggnaden. Snuva, täppt näsa, ont i halsen, heshet, hosta, hudproblem är vanliga symptom. Om personalen misstänker mögel ska förmannen kontaktas och mögelmätningar utföras. Om mögel konstateras är fastighetens ägare skyldig att utföra nödvändiga reparationer.

Tecken på begynnande mögel kan vara:

- istappar som bildas vid takkanten
- takrännan svämjar över eller så är stuprännorna trasiga eller täppta så att regnvatten rinner ner på väggen
- mörka fläckar i innertaket
- bubblor i färgen på inner- eller ytterväggar
- golvmattan bucklar sig eller lossnar
- tvättställen, wc-stolar eller golvbrunnar är täppta länge
- unken och källaraktig lukt inomhus

Genom att åtgärda missförhållanden kan mögel förebyggas.

5.9.4 Buller och ljud

Buller och ljud i verksamheten kan belasta både barn och personal och förorsaka trötthet, huvudvärk, röstproblem m.m. Buller som orsakas av verksamheten kan i allmänhet **effektivt minskas genom indelning av barnen i mindre grupper**. Bullernivån kan vid behov mätas av företagshälsovården och vid uppvisande av höga värden kan verksamhetsutrymmena förses med ljuddämpande material i tak och på väggar.

5.9.5 Reparationsarbeten

Ifall byggnads- eller reparationsarbeten utförs på verksamhetsområdet eller gårdsplanen bör området avgränsas så att barn inte kan komma dit. Byggnadsmaterial får inte förvaras på områden där barn leker.

5.10 Kosthållsservice, städning och avfallshantering

5.10.1 Kosthållsservice

Matservicen vid enheterna underlyder kommunens kosthålls- och städchef. Enligt livsmedelslagen ska enhetens kök ha en skriftlig plan för egenkontroll. Planens syfte är att upprätthålla god hygien och att identifiera riskmoment vid enheterna. För riskmomenten definieras åtgärder. Bedömningen av riskfaktorer är mer krävande när det gäller matservice för små barn.

Enligt livsmedelslagen ska en person som hanterar oförpackade livsmedel, i arbetsuppgifter som varar över tre månader, ha ett intyg över livsmedelshygienisk kompetens s.k. hygienpass.

Följande faktorer beaktas när det gäller riskhantering för matservering:

- den som lagar mat sköter sin personliga hygien och tvättar händerna ofta, även mellan olika arbetsmoment
- olika livsmedelsgrupper, t.ex. kött, fisk, grönsaker hanteras åtskilda från varandra
- redskapen ska rengöras omsorgsfullt
- grönsaker som serveras utan upphettning ska ha en egen skärbräda, likaså bröd
- låt inte maten stå framme (om den inte serveras direkt skall den hållas varm, minst +60 grader eller kylas)
- maten skall vara nerkyld till +6 °C eller mindre på högst fyra timmar
- vid transport får kylkedjan inte brytas
- följ instruktionerna från tillverkaren gällande "sista användningsdag" eller "bäst före-datum"
- mat som står framme skyddas mot luftburna sjukdomsalstrare
- ytor där maten serveras torkas av ordentligt innan maten läggs fram
- personalen kommer inte till arbetet med sjukdomssymptom
- följ de instruktioner som kosthållsansvariga i kommunen ger
- åtgärda och/eller informera avvikelser till de ansvariga

Genom att man undviker förvaring av mat i temperaturer inom intervallet +6 till +60 °C, i alla stadier, kan livsmedlens hållbarhet bättre säkerställas.

Kända livsmedelsallergier hos barn ska antecknas i barnets individuella plan och information om specialdiet ges skriftligt åt den som ansvarar för verksamhetens matservice. Det är viktigt att informera vikarier om barnens allergier och överkänslighet mot olika födoämnen.

5.10.2 Städning

Städning rekommenderas att huvudsakligen utföras vid tidpunkter då ingen annan verksamhet pågår i lokalerna, t.ex. då barnen är ute. Rengöringsbehovet och hur ofta utrymmen städas beror på användningen. Ju yngre barn är, desto viktigare är det att det är rent.

Fuktiga ytor och beröringsytor i toaletterna såsom handfat, wc-stolar, kranar, spolknappar, dörrhandtag och lås rengörs dagligen. Det rekommenderas att pappershanddukar används vid handtvätt. Det rekommenderas att barns personliga dynvar byts en gång i veckan och lakanen varannan vecka. Lakan och dynvar ska tvättas i minst +60 grader. Madrasserna bör dammsugas varannan månad. Dammsamlade material ska undvikas och om de finns ska de rengöras tillräckligt ofta. För köken finns en egen städplan som en del av egenkontrollplanen. Baksidan på kylar, frysar och torkskåp ska dammsugas minst en gång om året. Städredskap som är avsedda för olika ändamål ska vara märkta exempelvis med färgkoder som är lätta att urskilja. De rengöringsmedel som kosthålls- och städchefen rekommenderar ska användas. Städredskap, städtillbehör, och rengöringsmedel förvaras oåtkomligt för barn.

5.10.3 Avfallshantering

Inomhus behöver avfallskärnen placeras så att de inte utgör en risk för barn. Det kan vara bra att direkt föra ut sopor som kan utgöra en risk för barn, t.ex. vassa, trasiga föremål, blommor, lim och färger.

Enhetens avfallsutrymmen och avfallshantering ska ordnas i enlighet med kommunens bestämmelser för avfallshantering. Barn ska inte ha tillträde till området där sopkärnen förvaras för att minska risken att de klättrar in i avfallskärnen eller att avfallskärnen välter över dem. Avfallskärnen ska placeras så att sopbilarna inte behöver köra på gårdsområdet där barn leker.

6 Personalrelaterade risker

6.1 Kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn

I lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) föreskrivs att arbetsgivaren ska kräva att en person som visar upp ett straffregisterutdrag enligt § 6 i straffregisterlagen (770/1993), när personen första gången anställs i eller utnämns till ett anställnings- eller tjänsteförhållande som varaktigt och i väsentlig grad består i, att utan vårdnadshavarnas närvaro, fostra, undervisa, sköta eller annars ta hand om minderåriga eller annars arbeta i personlig kontakt med minderåriga barn.

Lagen tillämpas dock inte på sådana arbetsförhållanden som sammanlagt varar högst tre månader under en ettårsperiod.

Ifall personen har dömts för följande brott har detta noterats i utdraget:

- brott gentemot barn
- sexuella brott
- våldsbrott
- narkotikabrott

Utdraget får inte vara äldre än sex månader när det uppvisas. Utdraget beställs av arbetstagaren från Rättsregistercentralen. **Utdraget ska visas för arbetsgivaren, men arbetsgivaren får inte behålla utdraget.**

6.2 Inskolning av ny personal och vikarier

Det som uppfattas som självklara saker för personal som har arbetat länge på en enhet kan vara helt obekant för en nyanställd person eller en vikarie. Okunskap och brist på information kan ge upphov till stora risker i arbetet.

Genom att etablera följande åtgärder kan man minska säkerhetsrisker kopplade till nyanställda och vikarier:

- boka in inskolningsskifte om det är möjligt
- skriftlig information i form av inskolningsmanual
- muntlig information (ha en lista på det som måste informeras om ifall ni inte har en skriftlig inskolningsmanual som den som anställs kan läsa i förväg)

- bild och namn på barnen
- lämna inte en vikarie ensam (inte som först eller sist på enheten)
- informera om allergier och övriga allvarliga riskfaktorer

6.3 Personalens tillräcklighet och behörighet

Centrala faktorer för säkerheten inom småbarnspedagogiken är det finns tillräckligt med personal på enheten och att personalen är engagerad i sitt arbete.

Det är viktigt att inte bara se till att man har tillräckligt med personal utan att personalen är yrkeskunnig och att personalens utbildning motsvarar behörighetskraven.

Gällande personaldimensionering finns stadgat i förordningen om småbarnspedagogik:

- På ett daghem ska det i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter finnas minst en person med yrkesmässig behörighet enligt enligt 26–28 § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) för varje grupp om högst sju barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik mer än fem timmar per dag.
- För varje grupp om högst fyra barn under tre år på ett daghem ska det i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter likaså finnas minst en person med ovan avsedda yrkesmässiga behörighet.
- På ett daghem ska det i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter finnas minst en person med yrkesmässig behörighet enligt 26–28 § i lagen om småbarnspedagogik för varje grupp om högst 13 barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik högst fem timmar per dag.
- Antalet barn som deltar i småbarnspedagogiken, deras ålder och den tid de dagligen deltar i verksamheten ska beaktas i dimensioneringen.

Ifall det finns barn i behov av särskild vård eller fostran ska detta beaktas vid beräkning av personalbehovet. Personalens tidsanvändning ska på ett ändamålsenligt sätt anpassas efter barnens närvaro. Personaldimensioneringen ska även följas vid sjukskrivningar och semestrar samt under annan förutsebar frånvaro.

6.4 Alkohol, narkotika och tobak

Trygga människorelationer är viktiga för barn. Det innebär att vuxnas beteende och sätt att agera ska kunna förutses av barn. En berusad eller drogpåverkad person agerar ofta oberäkneligt.

Om det finns grundad anledning att misstänka att en anställd är påverkad av berusningsmedel kan blåsprov eller narkotikatest utföras. Om så konstateras ska personen genast avlägsnas från arbetsplatsen.

Det kan kännas svårt att konfrontera och ange en kollega som man misstänker att har en beroendeproblematik. Risken för att kollegor undviker att berätta för förmannen minskar ifall man har diskuterat beroendeproblematik på enheten under t.ex. personalmöten.

Föreståndaren håller så fort som möjligt en diskussion med personen i fråga och kontaktar företagshälsovården för fortsatta åtgärder. Utgående från kommunens policy avgör man om en varning ska ges åt personen.

Tobaksrökning är förbjuden i lokaler som är avsedda för barn. Personalen ska inte röka under vårdagen. En person som nyss har rökt får inte gå in i köket eller gå genom köket på väg in i enheten.

6.5 Personalens välbefinnande

Följande åtgärder rekommenderas för personalens välbefinnande:

- regelbundna hälsokontroller hos företagshälsovården
- ändamålsenliga möbler
- ljuddämpande material och lugnande färger/mönster
- medarbetarsamtal – årlig avstämning med förmannen
- avdelningsmöten – för information och gemensamma spelregler
- arbetshandledning – för att få nya infallsvinklar på arbetet
- fortbildning - för att utvecklas i arbetet

Osakligt bemötande, trakasserier och arbetsplatsmobbing ska inte tolereras i arbetsgemenskapen. Den personal som jobbar inom småbarnspedagogiken lär barnen om hur man bemöter varandra, hur man samarbetar och reder upp konflikter. Barnen avläser snabbt de vuxnas bemötande av varandra samt hur de vuxna interagerar med varandra. Osämja i kollegiet kan skapa oro i barngruppen, ifall de vuxna inte lever som de lär. Personalen ska försöka dra nytta av sin yrkeskunskap när de bemöter sina kollegor och bemöta varandra med respekt. Det är enhetschefens ansvar och arbetsuppgift att organisera arbetet och att se till att

problem i arbetsgemenskapen åtgärdas så fort som möjligt ifall inte personalen är kapabel att själv reda upp situationen.

Ifall där en arbetstagare insjuknar akut eller råkar ut för en olycka ska hen så fort som möjligt under läkarvård. Kollegorna kallar på ambulans om situationen kräver och kallar in vikarier om det behövs.

7 Krishantering och eftervård

En verksamhetsenhet måste vara beredd på att ett barn, en anställd eller enheten drabbas av en plötslig och uppskakande händelse.

Ett barns eller en anställds död, en allvarlig sjukdom, olycka, hot eller våld kan ge upphov till en traumatisk kris. Människor upplever en traumatisk situation på olika sätt och reagerar individuellt. En människa i chock kan bete sig lugnt och rationellt och uppleva att hen inte behöver krishjälp. Psykosocialt stöd ska så fort som möjligt ordnas för en person som upplevt en traumatisk händelse eftersom de första timmarna och dagarna kan vara avgörande med tanke på återhämtningen.

7.1 Ett barn dör

Ifall ett dödsfall drabbar en enhet ska man samla alla barn och personal för att berätta vad som har hänt. Barn har mindre erfarenhet än vuxna av att tolka sina egna och andras reaktioner, därför är de mera beroende av saklig information än vad vuxna är. Barn behöver få psykopedagogisk information om att det är normalt att reagera starkt. Styrkan i reaktionerna hos dem själva och hos andra är oftast en överraskning för dem och kan verka skrämmande. Förklaringarna ska vara enkla, sanningsenliga och bör följas upp. Det är viktigt att barn får svar på sina frågor utan att svaren blir för ingående.

Personalen är viktiga som stöd, trygghet vars uppgift är att:

- göra det som hänt begripligt
- organisera händelserna längs en tidsaxel
- se till att inga missuppfattningar får fotfäste
- delta i ritualer
- ge tidigt råd för hantering av starka intryck

Dödsfall uppmärksammas genom att:

- hissa flaggan på halvstång
- sjunga en sång
- hålla ett kort tal, med enkla ord som barnen förstår
- tända ett ljus, lägga fram blommor och ett foto av barnet

På enheterna ska finnas en sorgelåda med följande saker:

- ljus, ljusstakar och tändstickor
- vas
- duk
- näsdukar
- berättelser som behandlar döden är T.ex. Adjö herr Muffin, Alla döda små djur, Visst får du gråta, Vad händer när någon dör?

Personalen får visa att de är ledsna men det kan vara ännu mera uppskakande för barnen om de vuxna bryter samman. Låt barnen framföra sina frågor och funderingar kring det som har skett. Läs böcker om döden för att hjälpa barnen att bearbeta händelsen.

Personalen behöver också hjälp och det kan vara bra om personalen träffas utan barngruppen för att prata igenom sina känslor och upplevelser.

7.2 Psykosocial krishjälp och eftervård

Kommunerna ska enligt lag erbjuda alla kommuninvånare psykosocial krishjälp vid storolyckor eller andra traumatiska händelser. I krisgruppen kan ingå kommunanställda, församlingsanställda eller representanter från frivilliga organisationer. Förmannen för den drabbade enheten tar kontakt med krisgruppen eller meddelar sektorchefen om behovet av krishjälp.

Eftervården består av uppföljning och utvärdering av de vidtagna åtgärderna och bedömning av behov av eventuella tilläggsåtgärder. Den akuta krisen kan vara så omfattande att stödet till barn och personal måste byggas upp med externa resurser under en längre tid. Målsättningen är att hjälpa individerna att återhämta sig och återgå till en normal vardag.

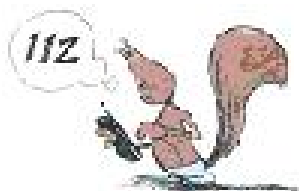
8 Situationskort:

BRAND

- **RÄDDA** – Rädda dem som är i fara. Varna andra.

- **RING 112** – Ring nödnumret från en säker plats.

- **SLÄCK** – Använd brandfilt eller brandsläckare om det är möjligt utan att du riskerar din egen hälsa eller säkerhet.

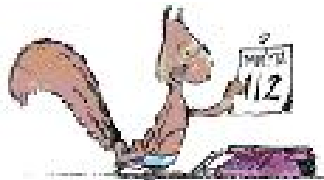
- **BEGRÄNSA** – Begränsa elden genom att stänga dörrar och fönster efter dig. Stäng om möjligt av ventilationen.

- **VISA VÄGEN** – Hjälp brandkåren att hitta fram.

NÖDSAMTAL

- **RING 112** – Ring nödsamtalet själv om du kan. Det är viktigt att du som ringer har information om vad som har hänt.

- **BERÄTTA** – Berätta vad som har hänt och om människor ännu är i fara.
- **UPPGE INFORMATION** – Ge exakt adress och i vilken kommun enheten finns

(enhetens adress, fyll i på förhand)

- **SVARA** - Den du pratar med kan ställa ytterligare frågor eller ge instruktioner.
- **AVSLUTA SAMTALET** – Du avslutar samtalet först när du fått lov från nödcentralen.

- **VAR BEREDD** – Nödcentralen kan ringa upp dig igen, ha telefonen tillgänglig tills hjälpen har anlänt.
- **RING IGEN 112** – Ifall situationen förändras, ring och meddela nödcentralen.

ALLMÄN FAROSIGNAL

Om den allmänna farosignalen ljuder så betyder det att en omedelbar fara hotar befolkningen.

Den allmänna farosignalen är en signal som varar i en minut och som växlande stiger (7 sekunder) och sedan sjunker (7 sekunder).

Faran över-signalen är en jämn ljudsignal vars längd är en minut. Testsignalen är en 7 sekunder lång entonig signal (testas första vardagsmåndagen i månaden kl. 12.00)

Den allmänna farosignalen åtföljs av ett varningsmeddelande. Det läses upp på alla radiokanaler och syns i teveprogrammen längst upp i rutan som löpande text. I varningsmeddelandet ger man information om orsaken till varningen och skyddsanvisningar

Agera enligt följande om du hör den allmänna farosignalen:

- 1. Gå inomhus och stanna kvar inomhus.**
- 2. Stäng dörrar, fönster, vädringsluckor och ventilation.**
- 3. Lyssna via radio på instruktioner.**

4. Undvik att använda telefoner, så att nätet inte överbelastas.

5. Vänta på myndigheternas instruktioner innan ni avlägsnar er från området.

GASFARA

Gasfara kan uppstå på grund av en olycka vid en fabrik eller vid transport av farligt gods.

▪ Vid gasfara används den allmänna farosignalen.

▪ INOMHUS:

Stäng fönster, dörrar och stäng av ventilationen.

Isolera dörr- och fönsterspringor med tejp, plast eller fuktiga trasor.

Lyssna på instruktioner via radion.

Stanna i övre våningen tills faran är över. Gå inte ner i källare eller i befolkningskydd!

Andas genom en fuktig trasa om du känner gaslukt.

▪ UTOMHUS:

Gå sidledes bort från gasen, undvik att bli andfådd.

Försök att komma så högt upp i terrängen som möjligt, undvik låga ställen.

Skydda luftvägarna, ögonen och huden. Skydda med en fuktig trasa eller ett fuktigt klädesplagg.

- Myndigheterna kan uppmana människorna att avlägsna sig från området, ifall skyddet inomhus inte anses tillräckligt.
- Om man är tvungen att gå ut, skydda ögon, näsa och mun.

STRÅLNINGSFARA

Strålningsläget övervakas kontinuerligt med mätare i hela landet. Även små förändringar observeras omedelbart och information ges utan dröjsmål.

- Vid gasfara används den allmänna farosignalen.
- **STÄNG** omsorgsfullt dörrar, fönster, ventilationsöppningar och ventilationssystemet så att radioaktiva ämnen inte kan komma in. Det är bäst att ta skydd i husets mellersta delar och i källaren.
- **SKYDDA MAT OCH DRICKSVATTEN.** Lägg livsmedel i plastpåsar eller täta kärl. Kylskåp, frys och täta förpackningar skyddar maten från radioaktivt damm.
- **SKAFFA JODTABLETTER PÅ FÖRHAND.** Vid en allvarlig kärnkraftsolycka kan radioaktiv jod frigöras i luften. Det kommer i lungorna med andningen och samlas i sköldkörteln. Den stråldos som sköldkörteln får kan orsaka tumörer eller en funktionsnedsättning i körteln. Ansamlingen av radioaktiv jod i sköldkörteln kan förebyggas genom att man tar en jodtablett. Då absorberas radioaktiv jod inte i körteln. Det är viktigt att ta jodtabletten i rätt tid.

Till enheten har skaffats jodtabletter, 2 st/person. Sista användningsdag är _____ .

- **ATT VISTAS UTOMHUS.** Om du måste gå ut, använd då kläder som är täta och täcker huden, t.ex. regnkläder. Klä av dig direkt i tamburen och tvätta dig noggrant när du kommer in. Använd andningsskydd, handduk eller hushållspapper för att förhindra inandning av radioaktiva partiklar.

Källförteckning

Beredskapsplanering inom småbarnspedagogiken, Thomas Sundell, föreläsningsskriptorium 2019, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland

Institutet för hälsa och välfärd (THL) www.thl.fi

Kommunförbundet www.kommunforbundet.fi

Livsmedelsverket www.ruokavirasto.fi

Minskning av infektionsrisken inom dagvården, Social- och hälsovårdsministeriets handböcker 2005:29

Statens författningsdata- FINLEX www.finlex.fi

Strålsäkerhetscentralen (STUK) www.stuk.fi

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) www.tukes.fi

Säkerhetskommittén www.turvallisuuskomitea.fi

Säkerhetsplanering i dagvården, Stakes och Social- och hälsovårdsministeriet 2008 (Olli Saarsalmi red.)

Utbildningsstyrelsen www.oph.fi

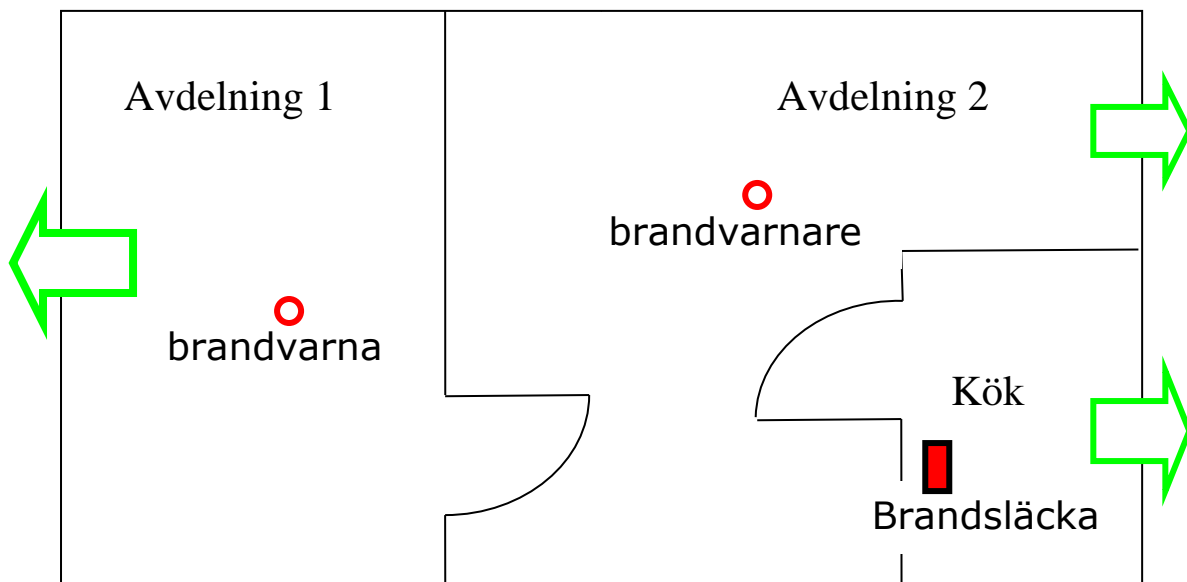
Befintlig dokumentation från följande kommuner

- Pedersöre
- Larsmo
- Jakobstad
- Nykarleby
- Kronoby

BILAGA 1: Riskkartläggning och åtgärder för enheten

Identifierad risk	Bedömning av risken	De här förebyggande åtgärderna vidtar vi för att eliminera eller minska risken:
Brand (exempel)	Allvarlig risk för skador personskador, psykiska trauman och skador på egendom	Användning av ljus utan eld, brandvarnare, brandfilt, brandsläckare, personalskolning, utrymningsövningar med barnen, läsa sagor om ämnet, besök av brandmän
Ett barn försvinner		
Strömavbrott		
Klämrisk vid leksakslådan utomhus		
		Med tab-tangenten i detta fält får du flera rader.

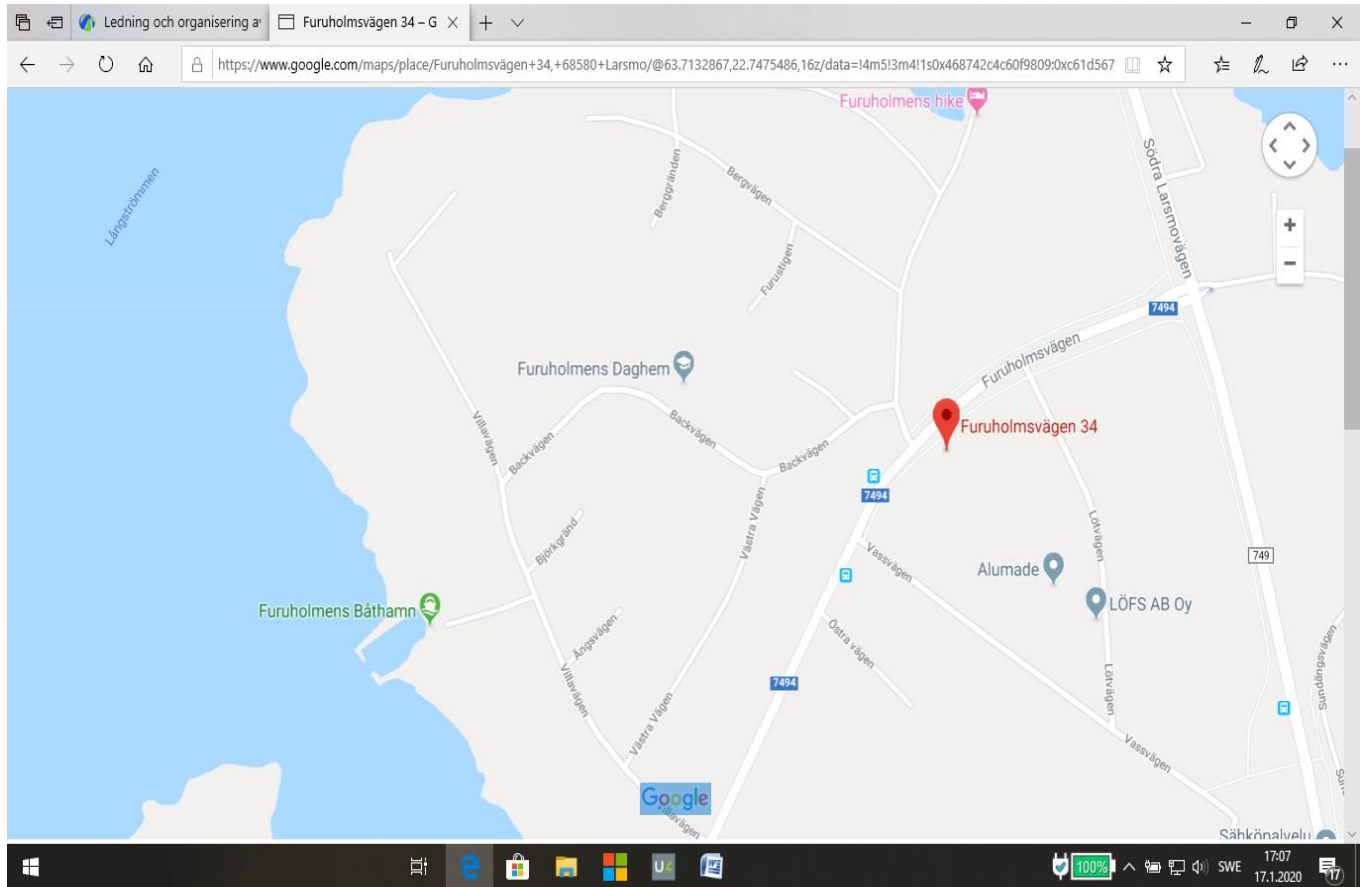
BILAGA 2: Enhetens bottenplansritning

BILAGA 3: Karta över gårdsområdet

BILAGA 4: Karta över närområdet

BILAGA 5: Kontaktuppgifter som behövs vid en störningssituation

Allmänt nödnummer:	112
Arbetarskyddschef:	06-7850281, 044-7168713
Arbetarskyddsfullmäktig:	06-7850281, 044-7168713
Chef för småbarnspedagogik:	06-785 0201 / 044-585 0201
Giftinformationscentralen:	09-471 977 / 0800 147 111
Gårdskarlar:	044-7557695, 044-7557141
Hälsoinspektör:	06-7861566, 050-3623478 050-3623479, 050-3029079
Jouren, sjukvård:	06-7861111
Kommunens växel:	06-7850111
Krisgruppen sammankallare:	050-5120420
Kosthålls- och städchef:	(06) 785 0121 / 050-4094 338
Telefonrådgivning, sjukvård:	06-7861333
Socialjour:	044-7809173
Tandläkare:	06-7861260
Taxi:	01000417
Teknisk chef:	06-7850320, 050-5545725
Polis:	029 5440511

BILAGA 6: Riskbedömning av gårdsområdet

Riskbedömningen är gjord av:
Datum för riskbedömningen:

Staket

Staketet är 110 cm högt, mellanrummet mellan marken och första plankan är 10 cm.
Annat som är viktigt att notera: På flera ställen i staketet är mellanrummet från marken till första plankan så stort att barnen kan krypa under.

Portarna

Portarnas låsanordning: Fungerar bra.
Låsanordning finns på portens yttre sida: Ja
Annat som är viktigt att notera: Grunden mellan lilla sidan och stora sidan är trög.

Belysning

Är belysningen på gårdsplanen tillräcklig? Nej
Annat som är viktigt att notera:

Lekredskapen (notera lekredskapens skick och eventuella brister)

Sandlådan: Sanden är utbytt senast:
Gungor:
Rutschbana:
Klätterställning:
Vippgungor:
Lekstuga:
Karusell:
Bord och bänkar:
Buskar och planteringar:

Andra faktorer som påverkar utevistelsen

--

BILAGA 7: Utflyktsplan

Utflyktsmål:
Datum:
Planerad tidtabell för utflykten:

Färdmedel:

Namn, ansvarsperson :	Telefonnummer:
	Första hjälp-kunnig:

Namn, övrig personal:	Ansvarområden och arbetsuppgifter:	Första hjälp-kunnig:

Antal barn som deltar:

Övriga vuxna som deltar i utflykten:

Utrustning som behövs på utflykten:

Övrigt som är viktigt att notera:

- Kom ihåg att ta med telefonen med kontaktuppgifter till föräldrarna och en förteckning över barn som deltar.
- Ta med barnens mediciner, första hjälp-väska och tillräckligt med mat och dryck
- Informera gärna några andra kollegor eller förmannen när ni far och lämna utflyktsplanen tillgänglig för kollegor och förmän.